

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ « УКРАЇНА »**

ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кафедра соціальної роботи

Л. Т. Тюптя

І. Б. Іванова

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

*Навчальна програма з навчальної дисципліни
для магістрів спеціальності «Соціальна робота»*

Методичний посібник

Київ
2011 р.

УДК 37.091.3.364.78
ББК 65 272

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Університету «Україна»
(Протокол № 7 від « 21 » червня 2011 року)*

Рецензенти: *О. В. Киричук*, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри психології Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України;
Р. Х. Вайнола, доктор педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

Тюптя Л. Т., Іванова І. Б.

Методика викладання соціальної роботи: навчальна програма з навчальної дисципліни для магістрів спеціальності «Соціальна робота». Методичний посібник – К.: Університет «Україна», 2011 р. – 50 с.

Методичний посібник висвітлює теоретико-методологічні основи педагогічної підготовки магістрів спеціальності «Соціальна робота», організаційні, педагогічні і психологічні умови викладання соціальної роботи. У методичному посібнику відображено особливості і специфіку викладання соціальної роботи на рівні академічної освіти, на факультетах підвищення кваліфікації, в організаціях третього сектору, в організаціях і установах соціальної сфери.

УДК 37.091.3.364.78
ББК 65 272

З М І С Т

Передмова	4
-----------------	---

МОДУЛЬ 1.

Методологічні основи процесу навчання.....	6
Особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі.....	8
Форми навчання та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.....	12
Методи, прийоми та технології навчання.....	18

МОДУЛЬ 2.

Формування у студентів знань, умінь та навичок професійної діяльності.....	22
Особливості викладання соціальної роботи студентам з особливими потребами.....	24
Підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери.....	28
Контрольні питання до екзамену.....	31
Література.....	35
Електронні джерела.....	49

ПЕРЕДМОВА

Методичний посібник «Методика викладання соціальної роботи. Навчальна програма з навчальної дисципліни для магістрів спеціальності «Соціальна робота» призначений для підготовки фахівців соціальної сфери на рівні магістратури. Фундаментальною теоретичною основою навчального курсу є філософсько-педагогічні та психологічні вчення про духовний розвиток особистості та ідеї особистісно орієнтованого навчання і виховання, навчання через роблення.

Як викладається навчальний предмет, яким чином відбувається професійна підготовка фахівців соціальної сфери? На ці та інші питання студенти знаходять відповідь протягом всього навчання в університеті, опосередковано засвоюючи методи, прийоми і технології викладання різних навчальних дисциплін.

Мета навчального курсу «Методика викладання соціальної роботи» – навчити студентів основ викладання соціальної роботи.

Завдання навчального курсу:

- надати студентам теоретичні знання з філософських, педагогічних і психологічних основ навчання у вищому навчальному закладі;
- надати студентам знання про правові та педагогічні основи організації та проведення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах;
- ознайомити студентів з формами навчання та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах США та Західної Європи;
- сформуванати у студентів уміння, навички та якості професійної діяльності на основі особистісно-орієнтованого навчання;
- сформуванати у студентів уміння і навички підготовки, організації і проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, уміння і навички педагогічної діяльності в умовах демократизації освітнього простору;
- навчити студентів методиці підготовки і проведення навчальних занять на основі принципів «навчання на досвіді» і «навчання через роблення»;
- сприяти засвоєнню студентами знань, формування умінь і навичок професійної діяльності у визначенні умов і навчальних задач реалізації методів і прийомів навчання, педагогічних технологій і технологій навчання на основі системного підходу;

- надати знання щодо особливостей навчання в умовах інтегрованої та інклюзивної освіти, сформувані професійні уміння і навички викладання соціальної роботи в умовах інклюзивного навчання у вищому навчальному закладі;
- надати знання про особливості навчання дорослих і систему підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери;
- використовувати у навчальному процесі активні методи і технології навчання.

«Методика викладання соціальної роботи» як навчальна дисципліна сформувалася на стику філософії, психології, соціології, педагогіки, що визначає її міждисциплінарний та інтегрований характер.

Навчальна програма, яка міститься у посібнику, складається із 7 тем: «Методологічні основи процесу навчання», «Особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі», «Форми навчання та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах», «Методи, прийоми та технології навчання», «Формування у студентів знань, умінь та навичок професійної діяльності», «Особливості викладання соціальної роботи студентам з особливими потребами», «Підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери».

Зміст навчальної програми відповідає змісту навчального посібника Тютті Л. Т., Іванової І. Б. «Соціальна робота: методика викладання» (рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, лист 14/18-Г-2212 від 27.10. 2008 р.).

Навчальна програма з навчальної дисципліни «Методика викладання соціальної роботи» призначена для професійної підготовки магістрів соціальної сфери. Висловлюємо вдячність всім студентам і колегам, які зробили конкретні зауваження і рекомендації щодо покращення змісту програми, використання активних методів і технологій навчання на рівні магістратури.

Віriamo в те, що атмосфера співробітництва і зацікавленості в добрих результатах навчання сприятиме розвитку особистості майбутнього фахівця.

Просимо всіх, хто зацікавлений у підвищенні рівня професійної підготовки фахівців соціальної сфери, надати свої пропозиції за адресою: м. Київ, вул. Львівська, 23, Університет «Україна», Інститут соціальних технологій, кафедра соціальної роботи.

МОДУЛЬ І.

Тема 1. Методологічні основи процесу навчання.

Зміст лекції

Вплив філософських вчень на розвиток дидактики. Взаємозв'язок християнської етики і моралі з педагогікою. Співвідношення понять «наука», «філософія» і «світогляд». Види і форми рефлексії наукового знання. Структура методологічного знання (рівні і підходи).

Історія розвитку педагогічного знання. Дидактика Я. А. Коменського.

Особливості системи і логіки навчання Й.Ф.Гербарта.

Вклад Дж.Дьюї у розробку сучасної філософії освіти. Моральні принципи в освіті. Демократична концепція освіти. Освіта як життєва потреба, як функція суспільства, як орієнтація, як зростання.

Розвиток сучасних вітчизняних і зарубіжних теорій навчання. Теорії навчання спеціальності. Теоретичні засади співвідношення процесу навчання, учіння і змісту освіти і навчання. Теоретичні основи визначення методики навчання і викладання. Розвиток теоретичних підходів до методики викладання соціальної роботи.

Теорії соціальної компенсації та навчання дітей з вадами психофізичного розвитку Л. С. Виготського. Вплив Л. С. Виготського на розробку і розвиток теорій навчання осіб з особливими потребами.

Концептуальні положення сучасної філософії освіти.

Особливості психологічного знання. Сучасні уявлення про теоретичні та емпіричні методи в психології. Причинність і детермінізм в методології науки. Теорія діяльності як методологічний підхід в психології.

Гуманістична психологія як методологічна основа процесу навчання. Особистісно орієнтоване навчання у процесі викладання соціальної роботи. Особливості навчання осіб з особливими потребами в рамках гуманістично орієнтованого навчання. Навчання як співробітництво, навчання на досвіді.

Теорії системного аналізу особистості. Методологія системного підходу у процесі навчання. Визначення й основні ознаки освітньої і педагогічної вітчизняної системи.

Питання для самоконтролю:

1. Характерологічні ознаки психологічного знання.
2. Основні аспекти теорій смислової сфери індивіда.
3. Теорія діяльності як методологічний підхід в психології.
4. Гуманістична психологія як методологічна основа процесу навчання. Особистісно орієнтоване навчання у процесі викладання соціальної роботи.

5. Причинність і детермінізм в методології науки.
6. Системний підхід в освіті з погляду соціальної психології.

Семінарське заняття 1.

Методологічні основи процесу навчання.

Теми для доповідей

1. Філософські основи процесу навчання.
2. Розвиток вітчизняних і зарубіжних теорій навчання.
3. Теорія навчання дітей з вадами психофізичного розвитку Л. С. Виготського. Теорії навчання людей з особливими потребами.
4. Філософія сучасної освіти.
5. Психологічні основи процесу навчання.

Практичне заняття 1. Методологічні основи процесу навчання у вищому навчальному закладі.

Мозковий штурм з теми «Цінності навчання у вищому навчальному закладі».

Інтерактивна бесіда з теми «Особливості використання змісту освіти у процесі навчання».

Дискусія з теми «Філософія формування сучасної інтелігенції» на основі роботи у мікрогрупах: «Особливості класичної (академічної) освіти», «Духовний потенціал сучасної інтелігенції», «Вимоги до професійної підготовки фахівця», «Взаємозв'язок між теоретичною і практичною підготовкою у вищих навчальних закладах».

Література:

1. Андрущенко В. Стратегія для освіти. / За матеріалами звіту відділу філософії та прогнозування розвитку освіти Інституту вищої освіти АПН України. Червень, 2006 / Журнал «Вища освіта України». - № 3. - 2006. – С.5-9.
2. Выготский Л.С.. Проблемы дефектологии.- М.: Просвещение, 1995. – 524 с.
3. Гончаренко С. У., Олійник П.М., Федорченко В.К., Фоменко Н. А., Поважна Л. І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, асп. і викл. вищ. навч. закл. / С.У.Гончаренко (ред.), П.М.Олійник (ред.). — К. : Вища школа, 2003. - 324с.
4. Дьюї Д. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – 288 с.
5. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім «ЮРЕ», 2003. – 415 с.
6. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учеб. пособие. – СПб.: Питер, 2007. – 250 с.

7. Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с.
8. Лузік Е. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України / Журнал «Вища освіта України». – № 3. – 2006. – С.76-82.
9. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн та ін. – К.: Вища школа, 1997. – С.205-208.
10. Психология личности. – Самара: «Бахрах», 1999. – 544 с. – Т. 2 / С.Л.Франк. Смысл жизни – С. 431.
11. Роджерс К. Взгляд на психотерапию, становление человека: – М.: Издательская группа «Прогресс» «Универс», 1994. – 480 с.
12. Роджерс К., Фрейберг Д. Свобода учиться. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.
13. Тюття Л.Т. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.279-289.
14. Циба В.Т. Системна соціальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
15. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 559 с.

Тема 2. Особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі

Зміст лекції.

Зміст вищої освіти. Способи конструювання і структурування змісту освіти.

Зміст навчання. Зміст навчання майбутнього фахівця соціальної сфери. Особливості змісту фахових навчальних дисциплін у професійній підготовці фахівця із соціальної роботи.

Методика навчання і методика викладання. Методика навчання фаху. Методика викладання навчальної дисципліни. Зміст методики викладання навчальних дисциплін на кваліфікаційних рівнях «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» у процесі професійної підготовки фахівців із соціальної роботи.

Діяльність педагога – викладання. «Національна доктрина розвитку освіти» (17.04.2002 р.) про підготовку педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне вдосконалення.

Мета підготовки фахівців із соціальної роботи. Завдання підготовки в умовах університетської освіти фахівців із соціальної роботи.

Зміст викладання. Педагогічна майстерність вчителя загально-освітньої школи і викладача вищого навчального закладу. Підвищення рівня кваліфікації педагогічних кадрів вищих навчальних закладів.

Діяльність студента – учіння. Психолого-педагогічна готовність абітурієнтів до процесу навчання у вищому навчальному закладі. Основні ознаки сучасного студентства як демографічної групи. Особливості розвитку пізнавальної, духовної сфери і когнітивного розвитку студентів віком від 17 до 23 рр. Специфіка пізнавальної сфери студентів на спеціальностях типу «людина-людина». Система освітніх послуг у сучасному вищому навчальному закладі. Психолого-педагогічна готовність до професій типу «людина-людина».

Управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Мотиви навчальної діяльності студентів. Потреби і мотиви у самоствердженні студентської молоді. Особливості етапів навчання у вищому навчальному закладі. Врахування протиріч студентського віку в процесі управління навчально-пізнавальною діяльністю.

Характеристика навчальності (научуваності) як здатності до навчання протягом життя: навчання фаху, навчання вчитись, навчання жити. Організаційні, педагогічні, психологічні і соціально-педагогічні умови управління процесом навчання.

Особливості процесу засвоєння знань, формування умінь та навичок у студентів вищих навчальних закладів на спеціальності «Соціальна робота». Вплив теорії поетапного формування розумових дій на управління процесом засвоєння знань, формування умінь та навичок студентів вищих навчальних закладів.

Міжнародні вимоги до професійної підготовки сучасного фахівця на основі формування компетентностей, компетенцій і метапрофесійних якостей. Класифікації умінь і навичок фахівця соціальної роботи. Стандарт освіти і професійної підготовки фахівця із соціальної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Характеристика змісту вищої освіти і змісту навчання.
2. Особливості діяльності педагога - викладання.
3. Особливості розвитку пізнавальної, духовної і когнітивної сфери сучасних студентів.
4. Управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Семінарське заняття 2. Особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі.

Теми для дискусії:

1. Зміст освіти і зміст навчання у вищому навчальному закладі.
2. Зміст викладання соціальної роботи.

3. Завдання професійної підготовки викладачів в сучасних умовах.
4. Зміст професійної підготовки викладачів соціальної роботи.
5. Вимоги до професійної підготовки викладачів соціальної роботи.
6. Характеристика сучасного студентства і управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Практичне заняття 2. Особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі.

Індивідуальна робота. Вивчення Державного стандарту професійної підготовки магістра соціальної роботи, вимог до засвоєння знань, формування умінь та навичок професійної діяльності.

Дискусія з теми «Особливості засвоєння знань, умінь та навичок професійної діяльності на рівні магістратури».

Творча робота у мікрогрупах. Завдання: ранжування умінь, навичок і професійних якостей викладача соціальної роботи на основі професійних компетенцій, компетентностей і метапрофесійних якостей. Презентація творчої роботи мікрогруп.

Література:

1. Бондар В. Технологізація підготовки фахівців в умовах запровадження державних стандартів освіти. / Освіта і управління. - Т.8, ч. 2, 2005. – С.88-90.
2. Булах І.Є. Теорія і методика комп'ютерного тестування успішності навчання (на матеріалах медичних навчальних закладів): Дис. д-ра пед. наук: 13.00.01 / Київський ун-т ім. Т.Шевченка. - К., 1995. - 430с.
3. Гамезо М.В., Петрова Е.Ф., Орлова Л.М. Возрастная и педагогическая психология. - 2003. – 573 с.
4. Гончаренко С.У., Олійник П. М., Федорченко В.К., Фоменко Н. А., Поважна Л. І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, асп. і викл. вищ. навч. закл. / С.У.Гончаренко (ред.), П.М.Олійник (ред.). - К. : Вища школа, 2003. – 324 с.
5. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. - К.: Видавничий дім: «ЮРЕ», 2003. – С.197-208.
6. Зеер Э., Сыманюк Э. Компетентносный подход к модернизации профессионального образования / Журнал «Высшее образование в России». - № 4. – 2005. – С.23-30.
7. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії. – К.:МАУП, 2000. – С.132.
8. Кузьминський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

9. Леонтьев А.А., Леонтьев Д.Ф., Соколова Е.Е. А.Н.Леонтьев. Деятельность, сознание, личность. – М.: Смысл, 2005.
10. Ніколаєнко С. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. – К.: Знання, 2005. – 319 с.
11. Ніколаєнко С. Якість вищої освіти в Україні: Погляд у майбутнє. – Журнал «Вища школа». – № 2. – 2006. – С. 3-22.
12. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм: проблеми теорії і практики підготовки вчителя-вихователя-викладача: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 29 березня – 1 квітня 2005 р. АПН України / (ред.кол.) – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005 – 200 с.
13. Педагогічна майстерність. / І.А.Зязюн та ін. – К.: Вища школа, 1997.
14. Реан А.А., Коломинский Я.Л. Социальная педагогическая психология. – СПб: Питер Ком, 1999. – 418 с.
15. Роджерс К., Фрейберг Д. Свобода учиться. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.
16. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2006. – 360 с.
17. Степашко В.О., Підласий А.І. Добір викладацького персоналу на діагностичній основі / Журнал «Рідна школа». – 2002. – № 6. – С.49-50.
18. Степашко В.О. Організаційно-педагогічні умови формування викладацького персоналу у вищих навчальних закладах. – Слов'янськ, 2004. – С.32-33.
19. Тверезовська Н.Т. Теоретичні та методологічні основи створення і використання експертних систем у професійній підготовці майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах: Монографія. – К.: КСУ, 2002. – 473 с.
20. Талызина Н.Ф. Курс педагогической психологии. М., 2000.
21. Тюптя Л.Т., Тюптя О.В. Професія – фахівець із соціальної роботи: витоки, розвиток, вимоги / Журнал «Вісник університету «Україна».- К. – 2002 - № 2. – С.9-21.
22. Тюптя Л.Т. і Тюптя О.В. Інформаційний матеріал опису професії «Фахівець із соціальної роботи». / Навч.-метод. посіб. для Державної служби зайнятості. – К., 2002. – 38 с.
23. Тюптя Л.Т. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. – № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.279-289.
24. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Модульна програма для студентів спеціальності «Соціальна робота»: Метод. посіб. – К.: Університет «Україна», 2007. – 112 с.

25. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 574 с.

26. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

27. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе. – Москва: ЮНИТИ, 2002. – 436.

Тема 3. Форми навчання та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах

Зміст лекції.

Історія становлення форм організації навчального процесу в різних педагогічних системах.

Правові основи форм і видів організації навчального процесу у вітчизняній вищій освіті. Форми організації навчального процесу: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи.

Основні види навчальних занять: лекція, семінарське заняття, практичне заняття, консультація. Принципи послідовності, наступності, взаємозумовленості, наскрізності, стабільності і неперервності в організації і проведенні навчальних занять.

Зміст і види лекційних занять в ході викладання соціальної роботи: лекція-наукова доповідь, лекція-інформація, лекція з постановкою проблеми, лекція-дискусія, лекція-візуалізація, лекція-конференція, лекція-роздуми, лекція-консультація, лекція-орієнтація.

Особливості і види семінарських занять в ході викладання соціальної роботи: семінар-конференція, семінар-дискусія, семінар з тренінговим компонентом, семінар-ситуаційна гра.

Особливості і види практичних занять в ході викладання соціальної роботи: практичне заняття з виконанням індивідуальних завдань, практичне заняття з виконанням творчих завдань у мікрогрупах, практичне заняття – рольова гра, практичне заняття за методикою самокерованої соціальної роботи, практичне заняття за методикою командної соціальної роботи, практичне заняття – ситуаційна гра, практичне заняття – ділова гра, практичне заняття – кейс-стаді. Особливості проведення консультацій.

Організація і особливості самостійної підготовки студентів. Наукове розуміння самостійної роботи. Умови ефективної реалізації інформаційної підтримки процесу навчання студентів для проведення самостійної роботи. Типи навчальних занять із самостійної роботи студентів. Періоди проведення самостійної роботи студентів. Організаційні умови для виконання самостійної роботи студентів.

Особливості організації самостійної роботи для студентів з особливими потребами.

Організація і проведення практичної підготовки студентів. Види практик. Наскрізність практичної підготовки. Принципи навчання на досвіді і навчання через роблення в практичній підготовці студентів. Правові основи організації і проведення практичної підготовки студентів у вищих навчальних закладах. Особливості організації і проведення навчальної практики на *другому* курсі. Особливості виробничої практики на *третьому* курсі. Організація і проведення переддипломної практики на *четвертому* курсі. Зміст і напрямки проведення переддипломної практики на *n'ятому* курсі. Зміст і організація стажувально-педагогічної практики на *шостому* курсі. Зміст і напрямки проведення дослідницької практики на *шостому* курсі. Принцип неперервності в організації практики і вивченні навчальної дисципліни «Методика викладання соціальної роботи». Переддипломна (дослідницька) практика на магістратурі як передумова ефективної підготовки і захисту кваліфікаційної роботи на здобуття фаху «Магістр соціальної роботи».

Діагностика процесу навчання: атестація змісту навчання, професійної діяльності викладача та рівня професійної підготовки студента.

Діагностика процесу навчання на основі аналізу якісних характеристик і кількісних показників. Теоретичні основи процесу вимірювання та оцінювання знань. Особливості діагностики метапрофесійних якостей майбутніх фахівців із соціальної роботи. Індивідуальний підхід в проведенні діагностики процесу навчання студентів з особливими потребами. Тестові методики як форми діагностики процесу учіння. Тести успішності. Загальні вимоги до складання тестових завдань. Характеристика тестових завдань. Варіанти тестів з навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи». Загальна характеристика сучасних експертних інтелектуальних систем.

Зміст Болонської декларації і навчання за Болонською системою. Загальна характеристика модульно-рейтингової системи навчання і контролю знань, умінь та навичок студентів. Організація системи контролю знань, умінь та навичок студентів в умовах кредитно-модульної Болонської системи навчання. Особливості індивідуального, диференційованого підходу в організації і проведенні кредитно-модульної системи навчання студентів з особливими потребами. Врахування навчальної сумлінності студентів, навчальної активності у позааудиторний час: участь у наукових заходах, підготовка наукових матеріалів, добровільна соціальна робота, участь

у тренінгах і семінарах, які започатковані міжнародними та вітчизняними неурядовими організаціями і фондами.

Види контролю знань, умінь і навичок в ході вивчення соціальної роботи: попередній, поточний, періодичний (тематичний), підсумковий. Форми контролю знань студентів на семінарських заняттях. Форми контролю умінь та навичок на практичних заняттях. Тести успішності знань студентів вищих навчальних закладів. Особливості тестування знань, умінь і навичок із соціальної роботи. Поєднання різних видів контролю успішності: тести, творчі завдання (захист есе, рефератів, мініпроектів, методик соціальної роботи з клієнтами). Особливості проведення підсумкового контролю знань, умінь і навичок (екзамену) – усний, письмовий.

Історія становлення і розвитку системи підготовки кадрів для організацій соціальної сфери в США і країнах Західної Європи.

Професійна підготовка соціальних працівників в США. Державна і недержавна система підготовки кадрів та її розвиток. Рівні професійної підготовки. Зміст професійної підготовки. Правові основи професійної підготовки соціальних працівників. Програми підвищення кваліфікації. Методичне забезпечення навчального процесу на основі концепції «послідовного аналізу». Програми навчання. Навчальні посібники.

Професійна підготовка соціальних працівників у Німеччині. Історія становлення системи підготовки соціальних працівників / соціальних педагогів в Німеччині. Допрофесійний і професійний рівень освіти. Освітньо-професійні рівні підготовки соціальних працівників.

Професійна підготовка соціальних працівників у Швеції. Система навчальних закладів, які здійснюють професійну підготовку соціальних працівників. Правила прийому і контингент студентів. Тривалість і програми навчання.

Професійна підготовка соціальних працівників у Великій Британії. Специфіка діяльності навчальних закладів. Державна і недержавна система підготовки кадрів для організацій соціальної сфери. Зміст навчання. Структура підготовки фахівців. Програми навчання. Принципи підготовки соціальних працівників. Новітні інтегровані освітньо-професійні програми.

Питання для самоконтролю

1. Стисла характеристика форм навчання та організації навчального процесу у дореволюційний період (до початку ХХ ст.).
2. Характеристика основних видів навчальних занять. Форми та методика проведення лекційних та семінарських занять.

3. Самостійна навчальна робота як одна із форм активної навчально-пізнавальної діяльності.

4. Організація та проведення практики: навчальної, виробничої, переддипломної, стажувально-педагогічної, дослідницької.

5. Організація та проведення контрольних заходів у вищому навчальному закладі.

6. Становлення і розвиток системи підготовки кадрів для організацій соціальної сфери в Росії, США і країнах Західної Європи.

Семінарське заняття 3. Форми навчання та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах

Теми для групової дискусії.

1. Особливості підготовки і проведення навчальних занять з викладання соціальної роботи.

2. Особливості підготовки і проведення самостійної роботи студентів.

3. Проблеми підготовки та проведення практичної підготовки студентів.

4. Особливості проведення кредитно-модульної системи навчання в ході викладання соціальної роботи.

Практичне заняття 3. Форми навчання та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах

Дискусія на основі творчої роботи, проведеної у мікрогрупах.

Завдання: розробка ефективної моделі форм навчання та організації навчально-виховного процесу в ході вивчення соціальної роботи.

- Модель організації і проведення навчальних занять.
- Модель організації і проведення самостійної роботи студентів.
- Модель організації і проведення практичної підготовки.
- Модель контролю знань, умінь і навичок студентів у ході викладання соціальної роботи.

Література:

1. Бекер С., Бьорер Д. Ян Віктор В., Каніщенко Г., Майкелоніс В.М. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні; Центр інновацій та розвитку; Програма поширення ситуаційної методики навчання / О. Сидоренко (упоряд.), В.Чуба (упоряд.). - К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. - 191с.

2. Биков В.Ю. Теоретико-методологічні засади створення і розвитку сучасних засобів та технологій навчання / Розвиток

педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. / Зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Частина 2. – Харків: «ОВС», 2002. - С. 182-199.

3. Булах І.Є. Комп'ютерна діагностика навчальної успішності. – К.: ЦМК МОЗ України, 1995.

4. Булах І.Є. Теорія і методика комп'ютерного тестування успішності навчання (на матеріалах медичних навчальних закладів): Дис. д-ра пед. наук: 13.00.01 / Київський ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 1995. — 430с.

5. Булах И.Е., Жегрий Т.И., Радченко Н.Ф. Применение методов математической статистики при решении медико-биологических задач. – К.: МЗ УССР, КМИ, 1988.

6. Гончаренко С.У., Олійник П.М., Федорченко В.К., Фоменко Н. А., Поважна Л. І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, асп. і викл. вищ. навч. закл. / С.У.Гончаренко (ред.), П.М.Олійник (ред.). — К. : Вища школа, 2003. - С.324 с.

7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2004. – 351 с.

8. Журавський. В.С Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім «ЮРЕ», 2003 – С.119-125.

9. Зарубежные социальные программы института социальной работы. / Журнал «Российский журнал социальной работы». – 1998. - № 1/7.

10. Згуровський М.З., Сидоренко С.І., Холмська Г.В. Шляхами педагогіки комп'ютерних технологій. Перший досвід технічного університету. – К.: Наук. думка, 2003. – 188 с.

11. Извозчиков А.А., Извозчиков В.А., Тумалев А.В., Тумалева Е.Ф. Виртуальные экскурсии в гуманитарно-ориентированном образовании: постановка проблемы и метапедагогика / Журнал «Наука и школа». – 2001.- № 1. – С.45.

12. Курбатов В.И. Социальная работа для студентов ВУЗов. – Ростов-на-Дону, 2000.

13. Кушнір В.М. Особливості професійної освіти у Великобританії. / Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. / Вип. 23. / Редкол. В.П.Андрущенко (гол. ред.) та ін. – К.: ІЗМН, 1998. – С. 29-35.

14. Кушнір В.А. Теоретико-методологічні основи системного аналізу педагогічного процесу вищої школи. Дисерт. д-ра пед. н. - 13.00.04. – Кіровоград, 2003. – 491 с.

15. Методичні рекомендації з практики для студентів спеціальності «Соціальна робота». / Упорядники: Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. – К.: ВМУРОЛ, 2002. – 20 с.
16. Методика викладання соціальної роботи та соціальної політики: Посібник для відкритого навчання / За ред. І.Григи. – К.: КМА, 2003. – 76 с.
17. Некрасов А.Я. Международный опыт социальной работы. – М.: ГАСБУ, 1994.
18. Основы социальной работы: Учебник / Отв. ред. П.Д.Павленок. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2003. – С.384-386.
19. Романенко Л.Ф., Тюптя Л.Т. Контроль, перевірка знань як засіб управління навчальним процесом: види, функції, методи, форми. – К.: Університет «Україна». – 2006. – 18 с.
20. Рынок труда и социальная политика в Центральной и Восточной Европе. Переходный период и дальнейшее развитие. Пер. с англ. – М.: ИКЦ «ДИС», 1997.
21. Скар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи / Журнал «Вища школа». - № 3. - 2006. – С. 33-45.
22. Тверезовська Н.Т. Підготовка викладачів вищої школи до використання навчальних експертних систем. / Матеріали Міжвузівської наук.-практ. конфер.- Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів. – Харків: ОВС, 2002. – С.67-72.
23. Тверезовська Н.Т. Проектування експертних систем для навчальних програм./ Науково-пізнавальна діяльність учасників освітнього процесу навчальних закладів різних рівнів акредитації. – К.: Наук. Світ – 2002. – С.166-175.
24. Тверезовська Н.Т. Теоретичні та методологічні основи створення і використання експертних систем у професійній підготовці майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах: Монографія. – К.: КСУ, 2002. – 473 с.
25. Технологічні основи модульно-рейтингової системи. Методичні рекомендації. – Укладачі: Романенко Л.Ф., Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. - К.: Видавництво Університету «Україна», 2004. – 10 с.
26. Тюптя Л.Т., Тюптя О.В. Професія – фахівець із соціальної роботи: витоки, розвиток, вимоги. / Журнал «Вісник університету «Україна».- К. – 2002 - № 2. – С.9-21.
27. Тюптя Л.Т. і Тюптя О.В. Інформаційний матеріал опису професії «Фахівець із соціальної роботи». / Навч.-метод. посіб. для Державної служби зайнятості. – К., 2002. – 38 с.

28. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. – 408 с.

29. Тюптя Л.Т. Концепція наскрізної підготовки фахівців із соціальної роботи. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наук. праць. – К.: Університет «Україна», 2004. – С.122-129.

30. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Модульна програма для студентів спеціальності «Соціальна робота»: Метод. посіб. - К.: Університет «Україна», 2007. – 112 с.

31. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. – 574 с.

32. Энциклопедия социальной работы. В 3-х т.: Пер. с англ. – М.: - Центр общечеловеческих ценностей, 1994. – Т. 2 – С. 154-162.

Тема 4. Методи, прийоми та технології навчання

Зміст лекції:

Поняття «метод навчання» і «прийом навчання». Теорії становлення, формування і розвитку методів і прийомів навчання. Західні і вітчизняні класифікації методів навчання з позиції історизму, джерел інформації, логічно-структурного підходу, за видами пізнавальної діяльності та інш. Філософія впровадження методів навчання в умовах демократизації освіти: розуміння доброго методу і «навчання через роблення» Дж. Дьюї.

Дослідження особливостей систематизації та класифікації методів навчання у працях вітчизняних науковців і педагогів: М. О. Данилова, Б. П. Осипова, І. П. Підласого, М. М. Левіної, М. І. Махмутова, В. Ф. Паламарчука, В. І. Паламарчука, А. П. Пінкевича, А. М. Соханя, А. М. Алексюка, І. Ф. Харламова Ю. К. Бабанського, В. В. Ягупова та інш.

Класифікації методів навчання зарубіжних педагогів К. Сосницького та В. Оконя.

Характеристика методів навчання згідно із М. М. Скаткіним та І. Я. Лернером: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Класифікація методів навчання у вищих навчальних закладах вітчизняних дослідників Гончаренко С. У., Олійник П. М., Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Поважної Л. І. – словесні (вербальні), наочні методи, практичні методи, проблемно-пошукові методи, логічні методи, методи самостійної роботи студентів, методи колективної розумової діяльності (КРД), імітаційні (ігрові) методи, моно-, діалогічні та інш.

Характеристика активних методів навчання: метод програмованого навчання; метод проблемного навчання; метод інтерактивного (комунікативного) навчання.

Використання методів і прийомів навчання в ході викладання соціальної роботи. Особливості методів особистісно-орієнтованого навчання.

Організаційні і педагогічні умови ефективної реалізації методів навчання. Навчальні задачі реалізації методів навчання. Класифікаційні групи навчальних задач відповідно до когнітивних характеристик: задачі, які вимагають відтворення знань; задачі, які вимагають простих мисленневих дій (опис і систематизація фактів); задачі на складні мисленневі операції (аргументація, пояснення); задачі, які зумовлюють породження певних мовленневих висловлювань для відображення продуктивного мисленнєвого акту (реферат, твір, оригінальний науковий текст); задачі на продуктивне мислення (вирішення проблем). Рефлексивні задачі. Постановка навчальних задач в ході викладання соціальної роботи.

Загальна характеристика освітніх (педагогічних) технологій. Рівні функціонування педагогічних технологій в освітній практиці.

Зміст понять «освітня технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання». Характерні ознаки освітніх технологій.

Інновації в освіті. Зміст понять «інновація», «інноваційні технології», «інноваційність», «інноваційне навчання». Зміст педагогічної інноватики. Групування інновацій в освіті. Основні принципи управління інноваційними освітніми процесами. Освітньо-інформаційні технології в освіті. Використання технологій навчання та інноваційного навчання в ході викладання соціальної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Зміст та характеристика понять «методи навчання» і «прийоми навчання».
2. Класифікації методів навчання.
3. Постановка навчальних задач в навчальному процесі.
4. Загальна характеристика педагогічних технологій.

Семінарське заняття 4.

Методи, прийоми і технології навчання

Теми для дискусії

1. Філософія методу навчання.
2. Класифікація методів навчання Ю. К. Бабанського, М. М. Скаткіна, І. Я. Лернера.
3. Класифікації методів навчання у працях А. М. Алексюка, А. І. Кузьмінського, М. М. Фіцули.

4. Класифікація методів навчання у вищих навчальних закладах (Гончаренко С. У., Олійник П. М., Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Поважна Л. І.).

5. Умови і навчальні задачі реалізації методів навчання.

6. Особливості і зміст педагогічних технологій та інновацій в освіті.

7. Особливості використання методів, прийомів, технологій навчання та інновацій в ході навчання соціальної роботи.

Практичне заняття 4.

Методи, прийоми і технології навчання

Дискусія на основі розв'язання навчальних задач в мікрогрупах.

Завдання: розробка методики підготовки і проведення лекції, семінарського і практичного заняття відповідно до визначеної теми, виду навчального заняття, мети і завдань (навчальних і методичних), методів, прийомів і технологій навчання.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. – 558 с. (Програма «Трансформація гуманітарної освіти в Україні»).

2. Бондарчук О.І., Бондарчук Л.І. Основи психології та педагогіки: курс лекцій. – К.: МАУП, 1999. – 168 с.

3. Гончаренко С. У., Олійник П.М., Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Поважна Л. І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, асп. і викл. вищих навч. закл. / С.У. Гончаренко (ред.), П.М.Олійник 2003. - 323с.

4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2004. – С.7-78.

5. Дьюї Дж. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – С.133-144.

6. Іванова І.Б. Теоретико-методологічні засади навчання молоді в інтегрованому освітньому середовищі. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.188-197.

7. Кадочкина В.Е. Использование активных форм обучения при подготовке педагогов-психологов. / Развивающаяся психология – основа гуманизации образования: Материалы 1 Всероссийской научно-методической конференции 19-21 марта 1998 г. – М.:РПО, 1989. – С.93-94.

8. Карандашев В.Н.. Методика преподавания психологии: Учеб. пособие. – СПб.: Питер. 2007. – 250 с.

9. Кузьминський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
10. Невмержицький О. Педагогічні технології – зваби і загрози / Журнал «Вища освіта України». - № 1. - 2006. - С.97-101.
11. Педагогика: Учеб. пособие для студ. пед. ин-тов / Под ред. Ю.К.Бабанского. – М.: Просвещение, 1983. – 608 с.
12. Роджерс К., Фрейберг Д. Свобода учится. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.
13. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. – М.: Аспект Пресс, 2001.
14. Социальная работа: Учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. / Под общей ред. проф. В.И.Курбатова. – Ростов н/Д: Феникс, - 2003. – С. 136-159.
15. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие / Отв. ред. д.и.н., проф. Е.И.Холостова, д.и.н., проф. А.С.Сорвин. – М.: ИНФРА-М, 2001. – С.310-333.
16. Тверезовська Н.Т. Теоретичні та методологічні основи створення і використання експертних систем у професійній підготовці майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах: Монографія. – К.: КСУ, 2002. – 473 с.
17. Тюптя Л.Т. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Тези доповідей. – К.: Вид-во «Університет «Україна», 2007. – С. 279-289.
18. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. – 574 с.
19. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 215 с.
20. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 559 с.

Модульний контроль

Письмове тестування.

Захист творчої (самостійної) роботи.

МОДУЛЬ II.

Тема 5. Формування у студентів знань, умінь та навичок професійної діяльності

Зміст

Основи набуття знань, формування умінь і навичок професійної діяльності. Принципи засвоєння знань, формування умінь і навичок професійної діяльності у студентів спеціальності «Соціальна робота».

Вивчення навчальних потреб і запитів студентів у вищому навчальному закладі.

Етапи навчання, зміст модулів та їх характеристика. Особливості розвитку когнітивної та психологічної сфери студентів на різних етапах навчання. Відзеркалення змісту і задач соціальної роботи в навчально-виховному процесі. Характер навчально-виховного процесу на різних етапах навчання. Тон, стиль педагогічного спілкування. Соціально-педагогічні умови, які покращують процеси засвоєння знань, формування умінь і навичок професійної діяльності. Особливості формування професійних якостей на різних етапах навчання.

Особливості навчання на кожному етапі навчального курсу з вивчення теорії і практики соціальної роботи, формування особистості майбутнього фахівця із соціальної роботи: 1. навчання-дослідження; 2. навчання - формування відповідальності і навчання - соціальне втручання; 3. навчання – допомога; 4. навчання-активізація (самокерована соціальна робота); 5. навчання-співробітництво і навчання на досвіді; 6. навчання-проекування.

Інформаційна підтримка процесу навчання.

Позитивна стабільність процесу навчання на основі модульної навчальної програми. Засвоєння знань, формування професійних умінь, навичок і якостей у студентів на різних етапах викладання навчальної дисципліни.

Специфіка засвоєння знань, формування умінь і навичок професійної діяльності у студентів заочного відділення спеціальності «Соціальна робота».

Питання для самоконтролю:

1. Особливості розвитку когнітивної та психологічної сфери студентів на різних етапах навчання.
2. Формування професійних якостей на різних етапах навчання.
3. Характеристика етапів навчання відповідно до модульної навчальної програми.

4. Зміст модулів та їх характеристика. Взаємозв'язок змісту навчання і видів навчання на різних модулях.

5. Інформаційна підтримка процесу навчання.

6. Позитивна стабільність процесу навчання на основі модульної програми.

7. Особливості засвоєння знань, формування професійних умінь та навичок студентів на заочній формі навчання.

Семінарське заняття 5. Формування у студентів знань, умінь та навичок професійної діяльності

Теми для дискусії у мікрогрупах

1. Різні концепції навчання та їх вплив на розробку навчальних (модульних) програм.

2. Вплив змісту навчання (різні навчальні підручники і посібники із соціальної роботи) на зміст і структуру навчальних (модульних) програм.

3. Міждисциплінарні зв'язки у процесі викладання теорії і практики соціальної роботи.

4. Осмислення (усвідомлення) взаємозв'язку цілей і змісту навчання з процесом формування особистості фахівця соціальної сфери.

Практичне заняття 5. Формування у студентів знань, умінь та навичок професійної діяльності.

Індивідуальна (самостійна) робота.

Завдання: розробити і представити авторську програму з викладання соціальної роботи.

Література:

1. Браун А., Боурн А. Супервізор у соціальній роботі. – К.: Пульсари, 2003. – 240 с.

2. Гончаренко С. У., Олійник П.М., Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Поважна Л. І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, асп. і викл. вищих навч. закл. / С. У. Гончаренко (ред.), П. М. Олійник (ред.). — К. : Вища школа, 2003. — 323с.

3. Доуэлл М., Марш П. Ориентированная на решение задачи социальная работа / Ассоциация психиатров Украины. — К., 1997. — 135с.

4. Дьюї Дж. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – С.133-144.

5. Іванова І.Б. Розвиток мотивації до професійної діяльності у студентів спеціальності «Соціальна робота». Соціальна робота в

Україні на початку ХХІ століття: проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29-31 жовтня 2002 року. – К., 2002. – Частина І. – С. 177-181.

6. Іванова І.Б. Теоретико-методологічні засади навчання молоді в інтегрованому освітньому середовищі. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.188-197.

7. Мюлендер О., Уорд Д. Самокерована групова робота./ Серія «Соціальна робота» – К., 1996. – 176 с.

8. Кузьминський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

9. Смирнов С.Д. Педагогіка и психология высшего образования: от деятельности к личности. – М.: Аспект Пресс, 2001.

10. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Модульна програма для студентів спеціальності «Соціальна робота»: Методичний посібник. - К.: Університет «Україна», 2007. – 112 с.

11. Тюптя Л.Т. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Тези доповідей. – К.: Вид-во «Університет «Україна», 2007. – С. 279-289.

12. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. – 574 с.

13. Роджерс К., Фрейберг Д. Свобода учитися. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.

14. Циба В.Т. Системна соціальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.

Тема 6. Особливості викладання соціальної роботи студентам з особливими потребами

Зміст лекції

Особливості психофізичного розвитку студентів з вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату, загальними захворюваннями. Умови позитивної адаптації студентів з особливими потребами до процесу навчання у вищому навчальному закладі - випускників інтернатних закладів, загальноосвітніх шкіл, шкіл гувернерського типу.

Забезпечення освітніх можливостей для студентів з особливими потребами: правовий, педагогічний, психологічний, філософський підхід.

Актуальні проблеми навчання і виховання студентів з особливими потребами.

Особливості інтеграції та інклюзії студентів з особливими потребами у різні види навчальної діяльності. Активізація внутрішнього потенціалу студентів, розвиток професійних якостей та просоціальних здібностей. Оптимізація процесу навчання студентів з особливими потребами на різних етапах навчання.

Питання для самоконтролю:

1. Особливості психофізичного розвитку студентів з особливими потребами.
2. Специфіка соціальної адаптації студентів з особливими потребами.
3. Актуальні проблеми навчання і виховання молоді в умовах інтегрованої освіти.
4. Особливості інтеграції та інклюзії студентів з особливими потребами у різних видах навчальної діяльності.

Семінарське заняття 6. Особливості викладання соціальної роботи студентам з особливими потребами

Теми для групової дискусії

1. Педагогічні і соціально-педагогічні умови створення інтегрованої системи освіти.
2. Особливості інклюзії студентів з вадами зору.
3. Особливості інклюзії студентів з вадами слуху.
4. Особливості інклюзії студентів з порушеннями опорно-рухового апарату і ДЦП.

Практичне заняття 6. Особливості викладання соціальної роботи студентам з особливими потребами

Дискусія на основі розробки питань в мікрогрупах.

Завдання: розробити мініпроект навчання студентів з особливими потребами на спеціальності «Соціальна робота» з наступних тем:

1. Тьюторський педагогічний супровід студентів з особливими потребами на різних етапах навчання.
2. Соціальний супровід студентів з особливими потребами на різних етапах навчання.
3. Психологічний супровід студентів з особливими потребами на різних етапах навчання.
4. Позитивна соціалізація студентів з особливими потребами.

Література:

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наук. праць. – № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – 545 с.

2. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наук. праць. – № 6 (8). – К.: Університет «Україна», 2009. – 484 с.

3. Бех І. Психологічні джерела виховної майстерності. – К.: «Академвидав», 2009. – 246 с.

4. Выготский Л. С. Проблемы дефектологии. – М.: Просвещение. – 1995. – 524 с.

5. Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з особливими потребами: Метод. посібник. Видання IV-е. – К., 2007. – 138 с.

6. Забезпечення рівних можливостей для навчання студентів з інвалідністю: Метод. посіб. для викладачів щодо роботи в інтегрованих групах / К.О.Кольченко, Ш.Равер-Лампан, Г.Ф.Нікуліна, Н.Я.Козліковська, Г.С.Мазарська. – К.: Університет «Україна», 2005. – 76 с.

7. Іванова І.Б. Розвиток мотивації до професійної діяльності у студентів спеціальності «Соціальна робота». Соціальна робота в Україні на початку XXI століття: проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29-31 жовтня 2002 року. – К., 2002. – Частина I. – С. 177-181.

8. Іванова І.Б. Створення рівних можливостей у сфері освіти для студентів з особливими потребами. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 1 (3). – К.: Університет «Україна», 2004. – С.40-49.

9. Іванова І.Б. Теоретико-методологічні засади навчання молоді в інтегрованому освітньому середовищі. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.188-197.

10. Іванова І.Б. Соціально-правова робота з інвалідами. Модульна програма для студентів спеціальності «Соціальна робота»: Метод. посіб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 57 с.

11. Ильин Г. Проектное образование и становление личности / Журнал «Высшее образование в России». - 2001. - № 4.

12. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.

13. Кольченко К.О., Нікуліна Г.Ф. Організаційні засади забезпечення інклюзії студентів з інвалідністю в інтегрованому освітньому середовищі. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.166-171.

14. Лубовский В.И. Психолого-педагогические проблемы дифференцированного и интегрированного обучения / Журнал «Специальная психология». – 2008. - № 4(18). – С.11-21.
15. Малофеев Н.Н. Специальное образование в меняющемся мире. Европа: Уч. пособие для студ. пед. вузов. – М.: Просвещение, 2008.
16. Миненков Г. Я. Трансформация университета и учебный процесс: Метод. пособие для преподавателей / Г. Я. Миненков. – Мн.: ЕГУ, 2004. – с. 98-106.
17. Попов А. А. Педагогика и тьюторство в пространстве трансцендентной реальности // Педагогика самоопределения и проблемный поиск свободы: Сб. статей / Ред. А. И. Попов. - Барнаул, 1997.
18. Рыбалкина Н. В. Индивидуальная образовательная история – рабочая онтология тьютора // Педагогика самоопределения и проблемный поиск свободы: Сб. статей / Ред. А. И. Попов.- Барнаул, 1997 .
19. Сердюк Л.З. Психологічний захист і адаптація студентів з інвалідністю / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.37-43.
20. Таланчук П.М., К.О.Кольченко, Г.Ф.Нікуліна. Супровід навчання студентів з особливими потребами в інтегрованому освітньому середовищі: Навч.-методичний посіб. - К.: Соцінформ, 2004. – 128 с.
21. Тюття Л.Т. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.279-289.
22. Шевцов А.Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я: Монографія. - К.: Соцінформ, 2004. – 200 с.
23. Шиян В.М., Галкіна В.М. Технологія соціально-психологічного супроводу людей з особливими потребами в освітньому середовищі. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.524-534.
24. Ярская-Смирнова Е.Р., Наберушкина Э.К. Социальная работа с инвалидами. – СПб: Питер, 2004. – 316 с.

Тема 7. Підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери

Зміст лекції

Принципи андрагогіки – принципи навчання дорослих людей. Система навчання соціальної роботи дорослих людей в Україні.

Компетентнісний підхід у навчанні дорослих людей. Характеристика компетентностей, компетенцій, метапрофесійних якостей.

Психолого-педагогічні особливості навчання у ранньому дорослому віці. Мотиви професійної діяльності в ранньому дорослому віці.

Психолого-педагогічна характеристика зрілого дорослого віку. Зміни у пізнавальній діяльності, розвиток когнітивних навичок у зрілому дорослому віці, мотиви професійної діяльності.

Загальна характеристика післядипломної освіти. Функції системи післядипломної освіти. Умови для неперервності та наступності освіти дорослих людей: перепідготовка, спеціалізація, розширення профілю (підвищення кваліфікації), стажування. Форми проведення післядипломної освіти: курси, семінари, тренінги.

Зміст і концепції післядипломної освіти фахівців із соціальної роботи в різних міністерствах і відомствах. Методи, прийоми і технології навчання.

Зміст навчання основ соціальної роботи в організаціях третього сектору. Тренінг як основна організаційна форма навчання. Методи, прийоми і технології викладання соціальної роботи. Зарубіжний і вітчизняний досвід.

Питання для самоконтролю:

1. Принципи андрагогіки – принципи навчання дорослих людей.
2. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців із соціальної роботи.
3. Психолого-педагогічні та вікові особливості навчання дорослих людей.
4. Мотиви професійної діяльності.
5. Функції, умови, форми проведення післядипломної освіти.
6. Післядипломна освіта професійних кадрів організацій і установ соціальної сфери.
7. Навчання основ соціальної роботи в організаціях третього сектору.

Семінарське заняття 7. Підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери

Теми для дискусії:

1. Психолого-педагогічні та вікові особливості навчання дорослих людей.

2. Особливості навчання основ соціальної роботи дорослих людей: принципи навчання, компетентнісний підхід, мотиви професійної діяльності.

3. Зміст та характеристика післядипломної освіти дорослих людей з основ соціальної роботи.

4. Особливості навчання основ соціальної роботи в організаціях третього сектору.

Практичне заняття 7. Підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери

Дискусія на основі розробки теми у мікрогрупах.

Завдання: розробка методики викладання теорії і практики соціальної роботи в різних педагогічних умовах: визначення контингенту; характеристика системи, педагогічних умов і концепцій навчання; мета; завдання; форми, методи, прийоми і технології навчання; хід проведення.

1. Методика викладання соціальної роботи в умовах академічної освіти.

2. Методика викладання соціальної роботи в умовах підвищення кваліфікації кадрів.

3. Методика викладання соціальної роботи в умовах перекваліфікації.

4. Методика викладання соціальної роботи в організаціях третього сектору.

Література:

1. Васильєв В.В., М'ясоїд Г.І. Проблеми післядипломної освіти соціальних працівників та впровадження модульної технології навчання в системі підвищення кваліфікації. / Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції. Київ, 29-31 жовтня 2002 року. Частина I. – К., 2002. – 274. - С.170-176.

2. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я підлітків та молоді: потенціал громади: Метод. матеріали до тренінгу / Авт.-упоряд. Н.В.Зимівець; За заг. ред. Г.М.Лактіонової. – К.: Наук. світ, 2004. – 205 с.

3. Зеер Э., Сыманюк Э. Компетентносный подход к модернизации профессионального образования / Журнал «Высшее образование в России». - № 4.- 2005. – С.23-30.

4. Инновационные методы обучения в гражданском образовании. – Минск: СП «Медисонт» ООО, 2001. – 166 с.

5. Карпенко О.Г. Пріоритетні складові професіоналізму у процесі підготовки студентів до практичної соціальної роботи /

Журнал «Соціальна робота в Україні: теорія і практика». – 2009. - № 4. - С. 22-28.

6. Короткова Р.І., Петрочко Ж.В., Мирук С.В. Підготовка соціальних працівників до роботи з волонтерами: Методичні розробки до програм «Діди Морози-волонтери» та «Інтерактивний театр». – К.: Вид-во Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, 2001. – 60 с.

7. Лапенюк М.І. Роль і місце інститутів післядипломної освіти в безперервній освіті педагогічних кадрів. Нові технології навчання: Наук.-метод. збірник. Вип. 23 / Редкол.: В.П.Адрущенко та ін. - К.: ІЗМН, 1998. – С. 247-258.

8. Мюлендер О., Уорд Д. Самокерована групова робота / Серія «Соціальна робота» – К., 1996. – 176 с.

9. Петрочко Ж.В., Т.М.Кондрашевська. Професійна підготовка соціальних працівників до роботи (з досвіду роботи). – К.: Вид-во Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 2001. – 48 с.

10. Патинок О.П. Вплив професійної спрямованості на становлення відповідальності майбутніх соціальних працівників / Журнал «Соціальна робота: теорія і практика». – 2010. - № 3. - С.59-68.

11. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2006. – 360 с.

12. Соціальна робота: Зб. навч. програм // Соціальна робота. Книга 5. – К.: ДЦССМ, 2002. – 332 с.

13. Соціальна освіта в Україні. 2001-2003. Християнський дитячий фонд. – Бюлетень.

14. Технологізація волонтерської роботи у сучасних умовах. – К., 2001. – С.136-137.

15. Формування навичок усвідомленого батьківства та ранній розвиток дитини: Метод. матеріали для тренера / Упоряд.: І.Братусь та інші; Під заг. ред. Г.М.Лактіонової. – К.: Наук. світ, 2002. – 51 с.

16. Энциклопедия социальной работы. В 3-х т.: Пер. с англ. – М.: Центр общечеловеческих ценностей, 1994. – Т. 2 – С. 221-227.

17. Ярошенко А.О. Впровадження інформаційно-комукаційних технологій у сучасній вищій школі/ Журнал «Соціальна робота: теорія і практика». – 2010. - № 4. – С. 12-20.

Модульна контрольна робота № 2

Письмове тестування.

Захист індивідуальної (творчої) роботи.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Визначте філософські основи процесу навчання.
2. Розкрийте педагогічні погляди Й.Ф.Гербарта.
3. Розкрийте педагогічні погляди Дж.Дьюї.
4. Визначте основні етапи становлення педагогіки як науки.
5. Розкрийте зміст теорій Л.С.Виготського щодо навчання людей з психофізичними вадами.
6. Розкрийте зміст філософії сучасної освіти.
7. Охарактеризуйте вплив Карла Роджерса на формування методики викладання соціальної роботи.
8. Стисло охарактеризуйте сучасні педагогічні теорії.
9. Визначте зміст дидактики вищої школи.
10. Визначте зміст та особливості методики викладання у вищому навчальному закладі.
11. Розкрийте особливості змісту освіти і змісту навчання у вищому навчальному закладі.
12. Розкрийте зміст діяльності викладача у вищому навчальному закладі.
13. Розкрийте зміст діяльності студента у вищому навчальному закладі.
14. Розкрийте зміст та особливості професійної підготовки фахівців із соціальної роботи.
15. Охарактеризуйте стандарт професійної підготовки бакалавра із соціальної роботи.
16. Охарактеризуйте стандарт професійної підготовки спеціаліста із соціальної роботи.
17. Охарактеризуйте стандарт професійної підготовки магістра із соціальної роботи.
18. Охарактеризуйте зміст професійних знань фахівця із соціальної роботи на рівні магістра.
19. Охарактеризуйте зміст професійних якостей фахівця із соціальної роботи на рівні магістра.
20. Охарактеризуйте зміст професійних умінь і навичок фахівця із соціальної роботи на рівні магістра.
21. Розкрийте зміст управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів.
22. Розкрийте особливості процесу засвоєння знань, формування умінь та навичок.
23. Розкрийте зміст та особливості психолого-педагогічної готовності магістра до професійної діяльності.
24. Охарактеризуйте форми навчання у вищому навчальному закладі.

25. Охарактеризуйте види лекційних занять при викладанні соціальної роботи у вищому навчальному закладі.

26. Охарактеризуйте види семінарських занять при викладанні соціальної роботи у вищому навчальному закладі.

27. Охарактеризуйте види практичних занять при викладанні соціальної роботи у вищому навчальному закладі.

28. Охарактеризуйте особливості самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі.

29. Охарактеризуйте особливості діагностики знань, умінь та навичок студентів вищих навчальних закладів.

30. Охарактеризуйте особливості Болонської системи навчання.

31. Охарактеризуйте зміст практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів у ході навчальної практики.

32. Охарактеризуйте зміст практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів у ході виробничої практики.

33. Охарактеризуйте зміст практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів у ході переддипломної практики на IV курсі.

34. Охарактеризуйте зміст практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів у ході переддипломної практики на V курсі.

35. Охарактеризуйте зміст практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів у ході стажувально-педагогічної практики.

36. Охарактеризуйте зміст практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів у ході дослідницької практики на VI курсі.

37. Охарактеризуйте особливості професійної підготовки фахівців соціальної сфери у США.

38. Охарактеризуйте особливості професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Великобританії.

39. Охарактеризуйте особливості професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Німеччині.

40. Охарактеризуйте особливості професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Швеції.

41. Охарактеризуйте особливості професійної підготовки фахівців соціальної сфери у країнах пострадянського простору.

42. Розкрийте зміст понять «методи навчання» і «прийоми навчання».

43. Охарактеризуйте класифікації методів навчання.
44. Розкрийте особливості методів навчання у вищому навчальному закладі.
45. Охарактеризуйте педагогічні умови реалізації методів навчання.
46. Охарактеризуйте навчальні задачі реалізації методів навчання.
47. Дайте загальну характеристику педагогічних технологій.
48. Розкрийте особливості інновацій в освіті.
49. Охарактеризуйте особливості професійної підготовки студентів на заочній формі навчання.
50. Охарактеризуйте особливості методики викладання соціальної роботи.
51. Охарактеризуйте зміст формування знань, умінь та навичок у процесі викладання соціальної роботи.
52. Охарактеризуйте особливості вивчення потреб і запитів студентів у процесі викладання соціальної роботи.
53. Охарактеризуйте зміст модулів навчальної дисципліни.
54. Охарактеризуйте етапи навчання у процесі викладання соціальної роботи.
55. Розкрийте особливості зв'язку між змістом навчання і формуванням особистості майбутнього фахівця із соціальної роботи.
56. Розкрийте особливості зв'язку між змістом навчання та методикою викладання соціальної роботи.
57. Охарактеризуйте хід навчального заняття у процесі викладання соціальної роботи.
58. Охарактеризуйте особливості викладання соціальної роботи на заочній формі навчання.
59. Охарактеризуйте вікові особливості студентства як важливої умови розробки методики викладання соціальної роботи.
60. Розкрийте зміст забезпечення рівних можливостей для студентів з особливими потребами в умовах інтегрованого навчання.
61. Дайте загальну характеристику тьюторського навчання.
62. Визначте особливості тьюторського педагогічного супроводу студентів з особливими потребами.
63. Розкрийте зміст принципів андрагогіки.
64. Охарактеризуйте компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівців із соціальної роботи.
65. Охарактеризуйте психолого-педагогічні особливості навчання дорослих людей.
66. Дайте загальну характеристику післядипломної освіти.
67. Охарактеризуйте особливості післядипломної освіти фахівців соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

68. Охарактеризуйте особливості підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери в системі Міністерства соціальної політики.

69. Охарактеризуйте особливості навчання основ соціальної роботи в організаціях третього сектору.

70. Охарактеризуйте особливості навчання основ соціальної роботи в рамках проектів UNICEF в Україні.

71. Охарактеризуйте особливості навчання основ соціальної роботи міжнародними організаціями і фондами.

72. Охарактеризуйте зміст діяльності проекту «Соціальна освіта в Україні».

73. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції з постановкою проблеми в ході викладання соціальної роботи.

74. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції-наукової доповіді в ході викладання соціальної роботи.

75. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції-візуалізації в ході викладання соціальної роботи.

76. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції-інформації в ході викладання соціальної роботи.

77. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції-дискусії в ході викладання соціальної роботи.

78. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції-конференції в ході викладання соціальної роботи.

79. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції-роздумів в ході викладання соціальної роботи.

80. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення лекції-орієнтації в ході викладання соціальної роботи.

81. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення семінару-конференції в ході викладання соціальної роботи.

82. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення семінару-дискусії в ході викладання соціальної роботи.

83. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення семінару з тренінговим компонентом в ході викладання соціальної роботи.

84. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення семінару-ситуаційної гри в ході викладання соціальної роботи.

85. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення практичного заняття за методом командної соціальної роботи.

86. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення практичного заняття на основі самокерованої групової роботи.

87. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення практичного заняття на основі зосередженої на завданні соціальної роботи.

88. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення практичного заняття – тренінгу в ході викладання соціальної роботи.

89. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення практичного заняття – ділової гри в ході викладання соціальної роботи.

90. Охарактеризуйте методику підготовки і проведення практичного заняття – ситуаційної гри в ході викладання соціальної роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – 545 с.

2. Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі: Тези доповідей. – К.: Університет «Україна», 2008. – 718 с.

3. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - №5(7) – К.: Університет «Україна», 2008. – 513 с.

4. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наук. праць. - №6(8). – К.: Університет «Україна», 2009. – 484 с.

5. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. - 558 с. (Програма «Трансформація гуманітарної освіти в Україні»).

6. Андрущенко В., Лутай В. Філософія освіти в сучасній Україні: стан та перспективи розвитку / Журнал «Вища освіта України». - 2004 - № 4. – С. 5-12.

7. Андрущенко В. Стратегія для освіти. За матеріалами звіту відділу філософії та прогнозування розвитку освіти Інституту вищої освіти АПН України. Червень, 2006 / Журнал «Вища освіта України». - № 3. - 2006. – С. 5-9.

8. Балягіна І. А., Богорад М. А., Ковальчук Г. О. Методика викладання економіки: Навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни. - К. : КНЕУ, 2003. - 342с.

9. Бекер С., Бьорер Д., Ян В. В., Каніщенко Г., Майкелоніс В. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні; Центр інновацій та розвитку; Програма поширення ситуаційної методики навчання / О.Сидоренко (упоряд.), В.Чуба (упоряд.). — К. : Центр інновацій та розвитку, 2001. - 191с.

10. Богомаз К. Ю., Дика О. І., Сорокіна Л. М. Методика викладання соціології: Посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Дніпро-дзержинськ: ДДТУ, 2005. - 168с.

11. Болюбаш Я.Я., Булах І.Є., Мруга М.Р., Філончук І.В. Педагогічне оцінювання і тестування: правила, стандарти, відповідальність, наук. вид. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.

12. Бондар В. Технологізація підготовки фахівців в умовах запровадження державних стандартів освіти. / Освіта і управління. - Т.8, ч. 2, 2005. - С.88-90.

13. Браун А., Боурн А. Супервізор у соціальній роботі. - К.: Пульсари, 2003. - 240 с.

14. Булах І.Є., Шило І.М. Мотивація навчання і валідація оцінювання рівня знань. / Журнал «Педагогіка і психологія». Вісник АПН.- №3 1996.- С. 125-129.

15. Булах І.Є., Артемчук Л.М. Вимоги до рейтингової системи оцінювання підсумкових знань. / Журнал «Педагогіка і психологія професійної освіти». - №3. - 1998. - с.79-83.

16. Вайнола Р.Х. Особистісний розвиток майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки: Монографія. / За ред. С.О.Сисоевої. - Запоріжжя: ХНРБЦ, 2008. - 460 с.

17. Вайнола Р.Х. Моделювання процесу професійної підготовки майбутнього соціального педагога в контексті його особистісного розвитку. / Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки / За ред. Є.І.Коваленко. - Ніжин.: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2008. - С.41-46.

18. Вайнола Р.Х. Кредитно-модульна система організації навчального процесу як чинник особистісного розвитку майбутнього соціального педагога // Науковий вісник Чернівецького університету. Випуск 363. Педагогіка та психологія. - Чернівці: Рута, 2008. - С.3-9.

19. Вайнола Р.Х. Гуманізація освітнього середовища як чинник особистісного розвитку майбутнього соціального педагога // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи: 36. наукових праць. - Випуск 10. - К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. - С.49-55.

20. Вайнола Р.Х. Навчально-методичний комплекс для студентів магістратури спеціальності 8.040202 «Соціальна робота» з курсу навчальної дисципліни «Методика викладання соціальної роботи». - К.: АПСВ, 2008. - 16 с.

21. Васильєв В.В., М'ясоїд Г.І. Проблеми післядипломної освіти соціальних працівників та впровадження модульної технології навчання в системі підвищення кваліфікації. Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції. - Київ, 29-31 жовтня 2002 року. Частина I. - К., 2002. - С.170-176.

22. Выготский Л.С. Проблемы дефектологии.- М.: Просвещение. - 1995. - 524 с.

23. Галагузова М.А. Профессиональная подготовка социальных работников. М., 1994.

24. Гербард Й.Ф. / В кн. «Хрестоматія по історії зарубешной педагогiки». – Издательство М.: Просвещение, 1971. – 560 с.

25. Гончаренко С.У., Олійник П.М., Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Поважна Л.І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, асп. і викл. вищ. навч. закл. / С. У.Гончаренко (ред.), П.М. Олійник (ред.). - К. : Вища школа, 2003. - 324с.

26. Даниелс Елен Р., Стаффорд Кей. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх закладів. – Львів: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2000. - 255 с.

27. Двіжона О.В., Руснак І.С. Методика викладання психології: Навч. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Чернівці : Рута, 2006. — 232с.

28. Джонсон Д. Методы обучения: обучение в сотрудничестве / Пер.с англ. З.С.Занчук.- СПб, 2001.

29. Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі. Сучасні технічні засоби реабілітації й навчання дітей з вадами слуху та мовлення: Наук.-метод. зб. - К.: Видавництво [A@P](#). - 2002. – 151 с.

30. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2004. – 351 с.

31. Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з особливими потребами: Метод. посіб. Видання ІV-е. – К., 2007. – 138 с.

32. Дотримання прав на працю та зайнятість молоді з особливими потребами в Луганській та Львівській областях / Авторський колектив: І.Л. Демченко, О.Г. Карагодіна, І.М. Терюханова та ін.: МБО «Фонд Східна Європа». – Київ, 2009. – 96 с.

33. Доуэл М., Марш П. Ориентированная на решение задачи социальная работа / Ассоциация психиатров Украины. - К., 1997. - 135с.

34. Дьюї Д. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – 288 с.

35. Єльнікова Г. В. Методика викладання економічних дисциплін. Управління трудовими ресурсами: Навч. посібник / АПН України; Центральний ін-т післядипломної освіти. — К. : Міленіум, 2003. — 104с.

36. Журавський В.С Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім «ЮРЕ». – К.. 2003 – 415 с.

37. Забезпечення рівних можливостей для навчання студентів з інвалідністю: Метод. посібник для викладачів щодо роботи в інтегрованих групах / К.О.Кольченко, Ш.Равер-Лампан, Г.Ф.Нікуліна, Н.Я.Козліковська, Г.С.Мазарська. – К.: Університет «Україна», 2005. – 76 с.

38. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я підлітків та молоді: потенціал громади: Метод. матеріали до тренінгу / Авт.-упоряд. Н.В.Зимівець; За заг. ред. Г.М.Лактіонової. – К.: Наук. світ, 2004. – 205 с.

39. Згуровський М.З., Сидоренко С.І., Холмська Г.В. Шляхами педагогіки комп'ютерних технологій. Перший досвід технічного університету. – К.: Наук. Думка, 2003. – 188 с.

40. Зеер Э., Сыманюк Э. Компетентносный подход к модернизации профессионального образования. / Журнал «Высшее образование в России». - № 4. - 2005. - С.23-30.

41. Иванова І.Б. Професійна підготовка студентів з особливими потребами в адаптації / Журнал «Вісник Університету «Україна»/ -, 2001 р. - № 1. – С. 86-90.

42. Иванова І.Б. Розвиток мотивації до професійної діяльності у студентів спеціальності «Соціальна робота». Соціальна робота в Україні на початку ХХІ століття: проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29-31 жовтня 2002 року. – К., 2002. – Частина І. – С. 177-181.

43. Иванова І.Б. Створення рівних можливостей у сфері освіти для студентів з особливими потребами. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 1 (3). – К.: Університет «Україна», 2004. – С.40-49.

44. Иванова І.Б. Теоретико-методологічні засади навчання молоді в інтегрованому освітньому середовищі. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.188-197.

45. Иванова І.Б. Особливості відображення характеру технологічного процесу при викладанні навчальної дисципліни «Соціальна робота (теорія і практика)». Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі: Тези доповідей. – К.: Університет «Україна», 2008. - С.273-275.

46. Иванова І.Б. Особливості формування знань, умінь і навичок професійної діяльності у процесі викладання дисципліни «Соціальна робота (теорія і практика)». Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - №5(7) – К.: Університет «Україна», 2008. - С.50-64.

47. Иванова І.Б. Соціально-правова робота з інвалідами. Модульна програма для студентів спеціальності «Соціальна робота»: Метод. посіб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 57 с.

48. Извозчиков А.А., Извозчиков В.А., Тумалев А.В., Тумалева Е.Ф. Виртуальные экскурсии в гуманитарно-ориентированном

образовании: постановка проблемы и метапедагогика / Журнал «Наука и школа». – 2001. - № 1. – С.45.

49. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.

50. Ильин Г. Проективное образование и становление личности / Журнал «Высшее образование в России». - 2001. - № 4.

51. Инновационные методы обучения в гражданском образовании. – Минск: СП «Медисонт» ООО, 2001. – 166 с.

52. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Авт.-упоряд.: О.В.Безпалько, І.Д.Зверева, З.П.Кияниця, В.О.Кузьминський, В.П.Лютий, Ж.В.Петрочко, М.І.Ростальна, Л.І.Стрига. / За заг. ред. І.Д.Зверевої, Ж.В.Петрочко. – К.: Фенікс, 2007. – 528 с.

53. Інновації у соціальних службах. Навчально-методичний посібник. – К.:Пульсари, 2002.

54. Кадочкина В.Е. Использование активных форм обучения при подготовке педагогов-психологов // Развивающаяся психология – основа гуманизации образования: Материалы 1 Всероссийской научно-методической конференции 19-21 марта 1998 г. – М.:РПО, 1998. – С.93-94.

55. Капська А.Й. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.:ЦУЛ, 2006. – 468 с.

56. Капська А.Й. Соціальна робота: Навч. посіб. – К.:ЦУЛ, 2005. - 328 с.

57. Каролина Н.С. Сравнительные исследования и законы по вопросам социального партнерства: Сб. материалов. – К.: ИГО, 2000. – 148 с.

58. Карандашев В.Н.. Методика преподавания психологии: Учеб. пособие. – СПб.: Питер. 2007. – 250 с.

59. Карпенко О. Г. Організація практики студентів за спеціальністю 040200 «Соціальна робота»: (Метод. рек.) / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова; Інститут соціальної роботи та управління — К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005. — 41с.

60. Карпенко О.Г. Пріоритетні складові професіоналізму у процесі підготовки студентів до практичної соціальної роботи / Журнал «Соціальна робота в Україні: теорія і практика». – 2009 - № 4. - С. 22-28.

61. Керецман В. Правова підготовка соціальних працівників. – Ужгород, 2003. – 245 с.

62. Киселев А.И., Борисов Э.И., Верховский Ф.Я., Лебязьев А.Н. Методика обучения студентов управлению своим

психофізіологічним состоянием с помощью технических средств: Учеб. пособие / Московский гос. технический ун-т им. Н.Э.Баумана. — М. : Издательство МГТУ им. Н.Э.Баумана, 2001. — 21с.

63. Киричук О.В. Формування в учнів активної життєвої позиції. - К.: Радянська школа, 1983. - 136с.

64. Киричук О.В., Роменець В.А., Кириленко Т. С., Маноха І. П., Пискун В. М.. Основи психології: Підручник для студ. вищих навч. закл. / [О.В. Киричук](#) (заг.ред.), В.А. Роменець (заг.ред.). — 6.вид., стер. — К. : Либідь, 2006. — 632с.

65. Коваленко О.Е., Шматков Є.В. Методика професійного навчання. Тестові завдання для самостійної роботи: Навч. посібник для студ. інж.-пед. спец. / Українська інженерно- педагогічна академія. — Х., 2005. — 440с.

66. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М. : АCADEMIA, 2001. — 255с.

67. Козлова О.Г. Методика інноваційного пошуку вчителя: Навчально- метод. посібник / Інститут змісту і методів навчання. — Суми : ВВП «Мрія-1» ЛТД, 1998. - 96с.

68. Кольченко К.О., Нікуліна Г.Ф., Козліковська Н.Я. Освіта осіб з інвалідністю: Можливості та особливості навчання людей з інвалідністю у вищих навчальних закладах: Метод. посібник для абітурієнтів та студентів з інвалідністю. — К.:ВГСПО «Національна Асамблея інвалідів України», Університет «Україна», Всеукраїнська молодіжна громадська організація студентів-інвалідів «Гаудеамус». — 41 с.

69. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. — К.: Педагогічна думка, 2007. — 458 с.

70. Колупаєва А. Засадничі понятійно-термінологічні визначення інклюзивної освіти / Журнал «Дефектологія». — 2009. - № 2. — С. 3-8.

71. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. — К.: «Самміт-Книга», 2009. — 272 с.

72. Кондуктивная педагогика А.Петье: Развитие детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата. — М.: Издательство «Академия / Academia», 2003. — 136 с.

73. Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии. — СПб.: Питер, 2006. — 320 с.

74. Короткова Р.І., Петрочко Ж.В., Мирук С.В. Підготовка соціальних працівників до роботи з волонтерами: Методичні розробки до програм «Діди Морози-волонтери» та «Інтерактивний

театр». – К.: Вид-во Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, 2001. – 60 с.

75. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 536 с.

76. Костиця Н. М., Свистун В. І., Ягупов В. В. Методика навчання студентів спілкуванню в управлінській діяльності: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 272с.

77. Крайг Г. Психология развития. 7-е международное издание – СПб.: Издательство «Питер», 2000. – 992 с.

78. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.

79. Кривоконь Н.І. Особливості професійної «Я-концепції» фахівців системи соціального захисту населення: Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29-31 жовтня 2002 року. – К., 2002. – С.85-91.

80. Кузьминський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

81. Курбатов В.И. Социальная работа для студентов ВУЗов. – Ростов-на-Дону, 2007.

82. Кушнір В.М. Особливості професійної освіти у Великобританії. / Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. Вип. 23 / Редкол. В.П.Андрущенко (гол. ред.) та ін. – К.: ІЗМН, 1998. – С. 29-35.

83. Лактионова Г.М., Шипиленко Е.С., Братусь И.В. Инновационные формы опеки детей: международный и национальный опыт. – К.: Науковий світ, 2001. – с.61.

84. Лапенюк М.І. Роль і місце інститутів післядипломної освіти в безперервній освіті педагогічних кадрів. Нові технології навчання: Наук.-метод. збірник. Вип. 23 / редкол.: В.П.Андрущенко та ін. - К.: ІЗМН, 1998. – 264 с. - С. 247-258.

85. Ларіонова Н.Б. Наскрізна програма навчальної практики студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота» / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи. — Луганськ: Альма-матер, 2005. — 27с.

86. Леонтьев А.А., Леонтьев Д.Ф., Соколова Е.Е. Алексей Николаевич Леонтьев. Деятельность, сознание, личность. – М.: Издательство «Директ-Медиа», 2008. – 916 с.

87. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. – Амстердам. – Киев, 1997.

88. Лубовский В.И. Психолого-педагогические проблемы дифференцированного и интегрированного обучения / Журнал «Специальная психология». – 2008. - № 4(18). – С. 11-21.

89. Лузік Е. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України / Журнал «Вища освіта України». – № 3. – 2006. – С. 76-82.

90. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии. – М.: Изд-во МГУ, 1989.

91. Малофеев Н. Н., Шматко Н.Д. Базовые модели интегрированного обучения / Журнал «Дефектология». – 2008. – № 1. – С. 71-78.

92. Малофеев Н.Н. Специальное образование в меняющемся мире. Европа: Уч. пособие для студ. пед. вузов. – М.: Просвещение, 2008.

93. Малофеев Н.Н., Гончарова Е.Л., Никольская О.С., Кукушкина О.И. Специальный федеральный государственный стандарт общего образования детей с ограниченными возможностями здоровья: основные положения концепции / Журнал «Дефектология». – 2009. – № 1. – С. 5-19.

94. Маслоу А. Мотивация и личность / 3-е изд. СПб.: Питер, 2003. – 362 с.

95. Мафтин Л.В. Методика викладання теорії виховання у ВНЗ: Навч. посібник / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Чернівці : Рута, 2003. — 72с.

96. Методика викладання соціальної роботи та соціальної політики: Посібник для відкритого навчання / За ред. І. Григи. – К.: КМА, 2003. – 76 с.

97. Монтессори М. Мой метод. – М.: Астрель. АСТ, 2006. – 352 с.

98. Мюлендер О., Уорд Д. Самокерована групова робота/ Серія «Соціальна робота» – К., 1996. – 176 с.

99. Нейлон Д. Как построить свою экспертную систему / Перевод с англ. Н.Н. Слепова – М.: Энергоатомиздат, 1991. – 286 с.

100. Невмержицький О. Педагогічні технології: зваби і загрози / Журнал «Вища освіта України». – № 1, 2006. – С. 97-101.

101. Ніколаєнко С. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. – К.: Знання, 2005. – 319 с.

102. Новіков Б. В., Сініюк Г. Ф., Круш П. В. Основи адміністративного менеджменту. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.

103. Ньюмен С. Игры и занятия с особым ребенком. Small Steps Forwards: Using Games and Activities to Help Your Pre-School Child with Special Needs. – М.: Теревинф, 2009. – 240 с.
104. Обучение детей с проблемами в развитии в разных странах мира. Хрестоматия / Состав. Л.М.Шипицына. – СПб: Международный университет семьи и ребенка имени Рауля Валленберга, 1997. – 256 с.
105. Основы социальной работы: Учебник / Отв. ред. П.Д.Павленок. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 395 с.
106. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. — К., 2000. — 456 с.
107. Педагогика: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / Под ред. Ю.К.Бабанского. – М.: Просвещение, 1983. – 608 с.
108. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн та ін. – К.: Вища школа, 1997.
109. Петрович Ж.В., Т.М.Кондрашевська. Професійна підготовка соціальних працівників до роботи (з досвіду роботи). – К.: Вид-во Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 2001. – 48 с.
110. Підласий І.П. Діагностика та експертиза педагогічних проєктів. – К., 1998. – 340 с.
111. Поліщук В.А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: зарубіжний досвід: Посібник. – Тернопіль, 2002. – 222 с.
112. Попович Г.М. Практика – основа професійної підготовки спеціалістів соціальної роботи (методична розробка). – Ужгород: УжНУ. – 2001. – 34 с.
113. Попович Г.М. Інституалізація соціальної роботи в Україні./ Монографія. – Ужгород: Грандж, 2003. – 184 с.
114. Попов А. А. Педагогика и тьюторство в пространстве трансцендентной реальности (обоснование места возникновения открытого образования) // Педагогика самоопределения и проблемный поиск свободы: Сб. статей / Ред. А. И. Попов. Барнаул, 1997.
115. Принцип активизации в социальной работе. / Под ред. Ф.Парслоу. – М.: «Аспект-пресс», 1997. – 223 с.
116. Професійна орієнтація в системі державної служби зайнятості: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України / [О.В. Киричук](#) (заг.ред.). — К. : ІПК ДСЗУ, 2009. — 230с.
117. Реан А.А., Бордовская Н.В., Розум С.И. Психология и педагогика. – 2002. – 411 с.

118. Роджерс К., Фрейберг Д. Свобода учиться. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.
119. Романенко Л.Ф., Тюптя Л.Т. Контроль, перевірка знань як засіб управління навчальним процесом: види, функції, методи, форми. – К.: Університет «Україна». – 2006. – 18 с.
120. Рыбалкина Н. В. Идея тьюторства – идея педагогического поиска (идентификация пространств полагания) // Тьюторство: идея и идеология. - Томск, 1996.
121. Рыбалкина Н. В. Индивидуальная образовательная история – рабочая онтология тьютора // Педагогика самоопределения и проблемный поиск свободы: Сборник статей / Ред. А. И. Попов. Барнаул, 1997 .
122. Рыбакова Н. А. Социальная работа и социальное образование: условия сохранения и развития жизненных сил человека в динамике социобития / Псковский гос. педагогический ин-т. — Псков, 2000. — 182с.
123. Сердюк Л.З. Психологічний захист і адаптація студентів з інвалідністю / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.37-43.
124. Сидоров В.Н. Профессиональная деятельность социального работника: ролевой подход. – Винница: «Глобус-пресс», 2006 – 408 с.
125. Ситуаційна методика навчання: український досвід / Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні; Центр інновацій та розвитку; Програма поширення ситуаційної методики навчання / О. Сидоренко (упорд.), В.Чуба (упорд.). - К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. — 192с.
126. Скар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи. / Журнал «Вища школа». - № 3. - 2006. – С. 33-45.
127. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. – М.: Аспект Пресс, 2001.
128. Соціальна робота: Зб.навчальних програм // Соціальна робота. Книга 5. – К.: ДЦССМ, 2002. – 332 с.
129. Соціальна робота: Навч. посіб у 2-х т. Балабух І.М., Богданенко Н.Д., Левківський К.М., Кулініченко В.Л., Пустовіт С.В., Калиновська Л.Д., Приходько Т.В. та ін. – К.: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2010.

130. Соціальна робота: історія, теорія і практика: Науч.-учеб.-метод. посібник для студ., магістрантів, асп. і спец. в обл. соц. педагогіки, соц. роботи: В 2 ч. / Луганський гос. педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка / С. Я. Харченко (авт.-сост.). — Луганськ : Альма-матер, 2002. — 158с.

131. Соціальна робота: історія, теорія і практика: Науч.-учеб.-метод. посібник для студ., магістрантів, асп. і спец. в обл. соц. педагогіки, соц. роботи: В 2 ч. / Луганський гос. педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка / С.Я.Харченко (авт.-сост.). — Луганськ : Альма-матер, 2002. — 307с.

132. Соціальна робота в Україні. – За заг. ред. І.Д.Звереві, Г.М.Лактіонової.: К.: Науковий світ, 2003.- 233 с.

133. Соціальна робота: В 3 ч. / Національний ун-т «Києво-Могилянська академія»; Школа соціальної роботи ім. В.І.Полтавця / Т.В. Семигіна (ред.), І.М. Грига (ред.). - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004.- Ч. 1 : Основи соціальної роботи. — 178с.

134. Соціальна робота: В 3 ч. / Національний ун-т «Києво-Могилянська академія»; Школа соціальної роботи ім. В.І.Полтавця / Т.Семигіна (ред.), І. Грига (ред.). — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. — Ч. 2 : Теорії та методи соціальної роботи. — 224с.

135. Соціальна робота: В 3 ч. / Національний ун-т «Києво-Могилянська академія»; Школа соціальної роботи ім. В.І.Полтавця / Т. Семигіна (ред.), І.Грига (ред.). — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. — Ч. 3 : Робота з конкретними групами клієнтів. — 166с.

136. Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посіб. / За ред. проф. А.Й.Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.

137. Соціальна служба в Україні: соціально-психологічні засади формування й ефективного функціонування. Матеріали наук.-практ. конференції. 12 травня 2005 року, м. Черкаси. / Ред. кол.: В. В. Москаленко, Н. І. Кривоконь, Н.М.Дембійська. – К.: Фенікс, 2005. – 664 с.

138. Соціальна робота: теорія і практика: Учеб. посібник / Московський гос. ун-т сервіса ; Соціально-технологічний ін-т / Е.И. Холостова (отв.ред.), А.С. Сорвина (отв.ред.). — М. : ИНФРА-М, 2003. — 426с. — (Серія «Высшее образование»).

139. Степашко В.О. Організаційно-педагогічні умови формування викладацького персоналу у вищих навчальних закладах. - Слов'янськ, 2004. – С.32-33.

140. Степашко В.О., Підласий А.І. Добір викладацького персоналу на діагностичній основі / Журнал «Рідна школа». – 2002. - № 6. – С.49-50.

141. Таланчук П.М., К.О.Кольченко, Г.Ф.Нікуліна. Супровід навчання студентів з особливими потребами в інтегрованому освітньому середовищі /навч.-метод. посіб. - К.: Соцінформ, 2004. – 128 с.

142. Таланчук П.М. Освіта і євротрансформація українського суспільства (Матеріали для вступної лекції і роздумів студентам). – К.: Університет «Україна», 2004. – 45 с.

143. Таланчук П.М. У кожного свій майдан, або Проблема роз'єднання і об'єднання з різних точок зору. – К.: Університет «Україна», 2005. – 40 с.

144. Талызина Н.Ф. Курс педагогической психологии. М., 2000.

145. Тверезовська Н.Т. Підготовка викладачів вищої школи до використання навчальних експертних систем. // Матеріали Міжвузівської наук.-практ. конфер. «Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів». – Харків: ОВС, 2002. – С.67-72.

146. Тверезовська Н.Т. Проектування експертних систем для навчальних програм. // Науково-пізнавальна діяльність учасників освітнього процесу навчальних закладів різних рівнів акредитації. – К.: Наук. світ – 2002. – С.166-175.

147. Тверезовська Н.Т. Теоретичні та методологічні основи створення і використання експертних систем у професійній підготовці майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах: Монографія. – К.: КСУ, 2002. – 473 с.

148. Технология социальной работы.: Учеб. пособие для студ. / Под ред. И.Г.Зайнышева. – М.: Гуманит изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 240 с.

149. Тюптя Л.Т. Психологічна підготовка соціального педагога до діяльності./ Журнал «Вісник університету «Україна».- К., 2001. - № 1. – С.66-71.

150. Тюптя Л.Т., Тюптя О.В. Професія – фахівець із соціальної роботи: витоки, розвиток, вимоги. / Журнал «Вісник університету «Україна».- К., 2002. - № 2. – С.9-21.

151. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Метод. рекомендації з практики. – Київ: ВМУРОЛ. – 2002. - 22 с.

152. Тюптя Л.Т. і Тюптя О.В. Інформаційний матеріал опису професії «Фахівець із соціальної роботи»: Навч.-метод. посіб. для державної служби зайнятості. – К., 2002. – 38 с.

153. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. – 406 с.

154. Тюптя Л.Т. Концепція наскрізної підготовки фахівців із соціальної роботи./ Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. – К.: Університет «Україна», 2004. – С.122-129.

155. Тюптя Л.Т. Проектування інновацій у процесі підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Тези доповідей. – К.: Вид-во «Університет «Україна», 2005. – С. 173-175.

156. Тюптя Л.Т. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи. / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць. - № 3 (5). – К.: Університет «Україна», 2007. – С.279-289.

157. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Модульна програма для студентів спеціальності «Соціальна робота»: Метод. посіб. - К.: Університет «Україна», 2007. – 112 с.

158. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. – 574 с.

159. Фирсов М.В., Шапиро Б.Ю. Психология социальной работы: Содержание и методы психосоциальной практики: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 190 с.

160. Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит изд. Центр ВЛАДОС, 2001. – 430 с.

161. Фирсов М.В. История социальной работы: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. «Социальная работа». — 2-е изд. — М. : Академический Проект, 2007. — 607с.

162. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

163. Формування навичок усвідомленого батьківства та ранній розвиток дитини: Метод. матеріали для тренера / Упоряд.: І.Братусь та інші; Під заг. Ред. Г.М.Лактіонової. – К.: Наук. світ, 2002. – 51 с.

164. Холостова Е. И. Социальная работа с пожилыми людьми: Учеб. пособие. — 2.изд. — М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2003. — 296с.

165. Холостова Е.И. Социальная политика и социальная работа: Учеб. пособие. — М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2007. — 213с. — (Золотой фонд учебной литературы).

166. Циба В.Т. Системна соціальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.

167. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе. – Москва, ЮНИТИ, 2002. – 436 с.
168. Шевцов А. Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я: Монографія. – К.: Соцінформ, 2004. – 200 с.
169. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 215 с.
170. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 559 с
171. Як організувати соціальні послуги для дітей з особливими потребами. Моделі та документи. Рання інтеграція та інклюзивне навчання. – К: «ЛДЛ». – 2007. – 252 с.
172. Ярошенко А. О. Впровадження інформаційно-комукаційних технологій у сучасній вищій школі. / Журнал «Соціальна робота: теорія і практика». – 2010. – № 4. – С. 12-20.
173. Ярская-Смирнова Е.Р., Наберушкина Э.К. Социальная работа с инвалидами. – СПб: Питер, 2004. – 316 с.
174. Энциклопедия социальной работы. В 3-х т. Т. 2.: Пер. с англ. – М.: – Центр общечеловеческих ценностей, 1994. – 454 с.
175. Енциклопедія освіти / В. Г. Кремень (голов. ред.) – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

ЕЛЕКТРОННІ ДЖЕРЕЛА

1. Авдеева С.М. Возможности и проблемы развития Интернет-образования // <http://www.center.fio.ru/vio>. – С. 2-3.
2. Аштохов О.Г., Аштохова И.Б. Современные представления об использовании технических средств обучения в учебном процессе. // <http://www.for.ua.com/>.
3. Серета Ю.Ф. Информационные технологии в образовании. // <http://www.atlant.osp.ru/pcworld/2002/01/>.
4. Шевчук О. Власть и информационное общество в Украине. // <http://www.e-ukraine.org.ua/>
5. Элиот Т. Информация и телекоммуникация в постиндустриальном обществе // Новая технократическая волна на Западе. – М., 1986. – 339 с. // <http://www.open.gov.uk>.

Навчальне видання

ТЮПТЯ Лідія Тимофіївна
ІВАНОВА Ірина Борисівна

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

*Навчальна програма з навчальної дисципліни
для магістрів спеціальності «Соціальна робота»*

Методичний посібник

Текст друкується в авторській редакції,
орфографії і пунктуації.

*Оригінал-макет виготовлено у видавничо-друкарському комплексі
Університету «Україна»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23, тел. (044) 424-40-69
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 405 від 06.04.2001*

*Віддруковано з оригінал-макета у видавничо-друкарському комплексі
Університету «Україна»*

Підписано до друку 4.11.2011. Формат 60x84/16

Папір офсетний. Умов.-друк. арк. 2,91

Обл.-вид. арк. 2,43. Наклад 000 прим.